

כל שעה פרק שני פסחים

קמח א מיי פ"ט מהל'
מעשה קרבנות
הלכה כב:
קמח ב מיי פ"ו מהל'
צבורים הל' יב
טו"ש ע"י ק"י שטט סעף
ח:
קג ג מיי ע"ס הלכה ד:

רבינו הגאון

ה"ש המעשה שהיא קמח
על גבי מוגלשין, פירוש
מוגלשין מים רותחין,
בית שמאי פוטרין ובי"ה
מחייבין. החליטה שהיא
מוגלשין על גבי הקמח,
כ"ש מחייבין ב"ה פוטרין.
ר' ישמעאל אומר משום
אביו כו'. קתני מיהת
והכמים אומרים בין
מעשה בין החליטה עשאן
באילפס פטורין בתנור
חייבין, קשיא לר' יוחנן.
אמר לך ר' יוחנן תנאי
הוא, וכך סידורא במסקנא
המוגלשין ב"ש פטורין
וב"ה מחייבין והוא הדין
לחליטה, ותנא אחר שונה
החליטה ב"ש מחייבין
וב"ה פטורין, והוה פירוש
תבא מי ששנה זו לא
שנה זו, אלא תרי תנאי,
וכל חד מנייהו רישא
וט"פא חזא קתני לה
ופשוטה היא, ורדיחין לא
כולי עלמא מעשה אילפס
פטורה, והכא בשחור
ועשאן בתנור, ת"ק סבר
כיון שחור ואפוא בתנור
לחם קרינא ביה, ור' יהודה
סבר אין לחם אלא האפוי
בתנור בלבד מעיקרא,
כלומר מתחילה ועד סוף.
אמר רבא מאי טעמא
דר' יהודה כו'. ואסיקנא
הדריק פת בתנור מבפנים
והרתח מבחוץ היינו
מעשה אילפס, הדריק
מבפנים ואבוקה כנגדו
רוב עניים עושין כן.
אמר ר' אסי עישה של
מעשר שני לדברי ר' מאיר
פטורה מן החלה לדברי
ר' יהודה חייבת בחלה.

ותנא קמח מאי שנא החליטה. תימנה לר"י מאי קבעי מינה נימא
דמר סבר עילאה גבר ומר סבר תתאה גבר^א ומיך ר"י
דקפסיק ותני אע"ג דלית ביה אלא שיעור חלה מזומנא ולהכי קבעי
מ"ש דבין עילאה גבר ובין תתאה גבר אי אפשר שלא יתבשל
אמר ר' רבי יוחנן תנאי היא
דתנאי. לא אילטרין
לאשכוחי תנאי אלא ללישנא דאמרי
לה זה וזה לפטור אבל ללישנא דזה
וזה לתיוב איכא תנאי בהך זרייתא
גופא דע"כ הא דמחייבא היינו
באילפס דאי צמורא אכל באילפס
פטור א"כ ר' ישמעאל ברבי יוסי
היינו חכמים^ב. **דבולאי ע"מא**
מעשה אילפס פטורים. פסק ר"ח
כר"ל מדקאמר דכולי עלמא מעשה
אילפס פטורין ועוד דתיב רבה ורז
יוסף אחוריה דר' זירא אילבא דר"ל
מירי^ד ולר"י נראה דכר' יוחנן קיי"ל
מדלא חשיב לה צהולין (יבמות נז).
צדדי ג' דהלכה כריש לגבי רבי
יוחנן ואומר ר"י דעל ידי משקה
מודה ר' יוחנן דמעשה אילפס פטור'
ואין מצדך עליו המוילא כדמוכח
צירושמי דמסכת חלה צפרק קמא
דחלה אמר ר' יוחנן כל שהאור מהלך
תחתיו חייב צחלה ומצרכין עליו
המוילא ואדם יואל זה ידי חובתו
צפסח ריש לקיש אמר אינו חייב
צחלה ואין מצרכין עליו המוילא ואין
אדם יואל זו ידי חובתו צפסח ואמר
ר' יוחנן וצלבד שיהא על ידי משקין^ה
ואומר רבינו תם דדווקא צבליטו
רבה פליגי דר' יוחנן סבר אפייתו
באילפס עושהו לחם וחייב צחלה
ור"ל סבר אין עושהו לחם ופטור
אכל צבליטו עשה כולי עלמא מורו
דחייב צחלה אפי' על ידי משקה^ו דהא
חייב חלה הוה משעת גלגול כדמוכח
צבמה דוכתי וכן משמע צמס' חלה
(פ"א מ"ה) דתנן עישה שתחלתה
וסופה סופגינן פטורה מן החלה
תחלתה סופגינן וסופה עישה
תחלתה עישה וסופה סופגינן חייבת
צחלה ונראה לרבינו תם דרבי נמי
מצרכין עליו המוילא ומציא ראייה
ממנחות (דף ע"ה) ומכילד מצרכין
(צרכות ז:) דלמר היה עומד ומקריב
מנחה צירושלים אומר שהחיינו נטלו
לאוכלו אומר המוילא וקפסיק ותני
כל המנחות אפי' מנחת מחבת
ומרחשת אע"פ שמתוגנת בשמן ואין
סברה לחלק בין מים לשמן א"כ על
לפנולוי ופניטולוי^ז אומר צורא מיני
מוזנות ועל גלטוני^ח וירבליי מצדך
המוילא ועל אופלטקיי^ט נראה שאין
מפרישין ממנו חלה אפילו יש הרבה צל אחד כשיעור חלה אע"פ שהסל מרפס לחלה ואע"ג דטרייתא אמרינן צבילד מצרכין (שם) דחייב
צחלה ומצרכין עליו צורא מיני מוזנות^י הוא כדמפרש התם דגובלא צעלמא הוא ואינו סועד הלז ורבינו תם היה אומר דאף על גרימוליי
אין מצדך המוילא דלית ביה צורא תוריתא דנהמא אף על גב דמסתמא חייב צחלה: **ל' חם שאין אפוי בתנור אחד.** ואם תאמר מנלן לחלק
בין צבילה רכה ובין צבילה קשה והלא אינו תלויה לר' יהודה אלא באפוי בתנור אחד ואומר רבינו תם דהכי פירושו לר' יהודה לחם האפוי
בתנור וכו' לחם שרגילין לאפות בתנור היינו צבילתו קשה: **ה' הדריק מבפנים והרתחה מבחוץ מהו.** לפ"ה דמפרש דמיירי באילפס
תימנה אם כן צמאי סבר רבה דפליגי רבי יוחנן וריש לקיש ע"כ בהדריק מבפנים והרתחה מבפנים אם כן מאי מיבעיא ליה לרז יוסף צמר
הכי הדריקה מבפנים ואבוקה כנגדו מהו^י ונראה לר"י דהכא בהדריק בתנור מיירי ומיבעיא ליה כיון דתנור הוא לא חשיב מעשה
אילפס או דילמא לא שגא ולרז יוסף מיבעיא כשהדריק בתנור ולא הסיקו אלא מתבשל מהיסק כשנגדו וכן פירש רבינו חננאל:

אחד מכל קרבן אחד^א שלא יטול פרום
והכא כמאן דפריסא דמאי קמ"ל^ב מיתבי
המעיסה בית שמאי פוטרין וב"ה מחייבין
החליטה בית שמאי מחייבין ובית הלל
פוטרין איזהו המעיסה ואיזהו החליטה
המעיסה קמח שעל גבי מוגלשין החליטה
מוגלשין שעל גבי קמח ר' ישמעאל ב"ר
יוסי אומר משום אביו זה וזה לפטור
ואמרו לה יזה זה לחיוב וחכמים אומרים
אחד זה ואחד זה עשאן באילפס פטור
בתנור חייב ותנא קמח מאי שנא המעיסה
ומאי שנא חליטה אמר רב יהודה אמר
שמואל וכן א"ר יהודה^ג ואיתימא ר' יהושע
בן לוי כמחלוקת בוו כך מחלוקת בוו^ד ותברא
מי ששנה זו לא שנה זו קתני מיהת וחכמים
אומרים אחד זה ואחד זה שעשאן באילפס
פטור בתנור חייב תיובתא דר' יוחנן אמר
לך ר' יוחנן תנאי היא דתנאי יכול היא
מעיסה וחלוטה חייבין בחלה ת"ל ילחם ר'
יהודה אומר אין לחם אלא האפוי בתנור
ר' יהודה היינו תנא קמא אלא לאו מעשה
אילפס איכא בינייהו תנא קמא סבר מעשה
אילפס חייבין ור' יהודה סבר מעשה אילפס
פטורין לא דכולי עלמא מעשה אילפס
פטורין והכא כגון שחור ואפוא בתנור קא
מיפלגי דתנא קמא סבר כיון שחור ואפוא
בתנור לחם קרינא ביה ור' יהודה סבר
אין לחם אלא האפוי בתנור מעיקרא וכיון
דמעיקרא לאו בתנור אפייה לאו לחם הוא
אמר רבא מאי טעמא דר' יהודה דכתיב
2 ואפוי עשר נשים לחמכם בתנור אחד לחם
האפוי בתנור אחד קרוי לחם ושאין אפוי
בתנור אחד אין קרוי לחם יתיב רבה ורב
יוסף אחוריה דרבי זירא ויתיב ר' זירא קמיה
דעולא אמר ליה רבה לר' זירא בעי מיניה
מעולא הדריק מבפנים והרתחה מבחוץ מהו
אמר ליה מאי אימא ליה דאי אמינא ליה אמר
לי הי ניהו מעשה אילפס א"ל רב יוסף לרבי
זירא בעו מיניה מעולא הדריק מבפנים ואבוקה
כנגדו מהו אמר ליה מאי אימא ליה דאי
אמינא ליה אמר לי רוב עניים עושין כן אמר
רב אסי^ה עישה של מעשר שני לדברי ר' מאיר
פטורה מן החלה לדברי חכמים: חייבת בחלה
מצות

אחד מכל קרבן. תרומה לה' לכהן הזורק וגו'. ארבעת מינין היו
זה של עשר עשר חלות ומכל מין ומין נותן אחד לכהן והשאר
לבעלים וכתיב אחד שלל יתן לו פרוסה: **המעיסה.** החליטה:
פוטרין. מן החלה: **מוגלשין.** רותחין: **וטנא קמח כו'.** צרישא
מהדר גמרא לפירושא דזרייתא דלא
תהו משצתתא והדר מסיים מילתיה
ומותיב תיובתא מינה לרבי יוחנן:
כמחוקס צוו. כלומר המחייב צוו
מחייב צוו והפטור צוו פטור צוו
ורישא דמפיך פלוגמיהו לאו חדא
תנא אמרינהו וקשיין אהדדי ומי
ששנה זו לא שנה זו. האי תנא אית
לי דמחומרי צית שמאי ומקולי צית
הלל היא ותנא חליטה והוא הדין
למעיסה והאי אית ליה דמקולי צית
שמאי ומחומרי צית הלל היא ותנא
המעיסה והוא הדין לחליטה:
פנרא. קשיין אהדדי: **טנא קמח**
סבר מעשה אילפס חייבין. והכי
קאמר יכול תנא המעיסה והחליטה
חייבין צחלה ת"ל לחם והני לאו
לחם נינהו דקודם לישתן מצושלין
צרותחין הן אכל מעשה אילפס שלא
נאפו אלא על האור קרובין הן
למעשה תנור ולחם נינהו ומייב
ואפי' הדריק ולבסוף הרתיח ואמר
ליה ר' יהודה מעשה אילפס נמי
פטורין דאין לחם אלא האפוי
בתנור: **שחור ואפוא צמורה.**
למעשה אילפס והכי קאמר תנא
קמח ת"ל לחם והני לאו לחם
נינהו דמצושלים צמיס הן והוא
הדין למעשה אילפס נמי שהדריק
ולבסוף הרתיח נמי לאו לחם
נינהו אכל חור ואפוא בתנור לחם
קרינא ביה: **ור' יהודה סבר.**
אפוי בתנור אחד צעין ולא צעין
תנוריס כגון אילפס ותנור: **הדריק**
מצפנים. הלחם באילפס: **והרתחה**
מבחוץ. שנתנה על האור כמו
שאנו עושים: **מהו.** מי הו
לחם: **הי ניהו.** אלו הן מעשה
אילפס שנתלקו צו חכמים ר'
יוחנן וריש לקיש: **ואבוקה כנגדו.**
מלמעלה ומוס האש לוהט באילפס
וממחר אפייתו מהו מי הו כעין
תנור או לא: **רוב עניים עושין.** כל
מעשה אילפס כן שאין להם עניים
ובכך הוא ממחר לאפות: **לדברי**
רבי מאיר. דלמר צפרק שני
דקדושין (דף נד): מעשר ממון גבוה
הוא פטורה מן החלה כדמפרש
דעריסותיס כתיב^ו ולא של גבוה:
ומלא

תורה אור השלם

1. והיה באבלכם מלחם
ה'ארץ תרומה תרומה
לדוד: במדבר טו יט
2. בשרך לכם משה
לחם ואפו עשר נשים
לחמכם בתנור אחד
והשיבו לחמכם במשקל
ואבלתם ולא תשבעו:
ויקרא כו כו

מוסף רש"י

אחד שלא יטול פרום.
אחד שלם משמע (מנחות
עו. מנחות). כמאן
דפריסא דמאי. שאין
לפניה כל צרכא אפי' דאין
חוטט נמשס ממנה
כפריסא דמאי. לפי
(שם עו). לדברי ר'
מאיר פטורה מן
החלה. דכתיב עריסותיס
והאי דצנור הוא, ואפי'
דאיכא תמר אילת, כיון
דלית בה דין שאר חלה,
לאו דרייה הוא (סוכה לה).

מוסף תוספות

- א. והיינו טעמא דבי"ה
דמחייב גבי המעסה,
משום דקטביר התאה בבר,
כלומר המוגלשין שחתח
הקמח גביר ואופין הקמח,
והוה לחם גמור וכו'. מוס'
כ"פ. ובחיי הר"ן כתב
בוה"ל. דבי"ש סברי
דחתאה גבר ומשום הכי
פטרי בקמח ע"ג מוגלשין
לפי שכבר נתבשל במים
ושבו אינו עושה פת אעפ"י
שחור ואפוא וכו'. ע"ש.
ב. עיין מוס' ר"פ וחדושי
ה"ר"ן. ג. דאמרי עשאן
באילפס פטורי. מוס'
ה"ר"ן. ד. דאי ר' יוחנן לא
פטר אלא אפוא בחמה.
ע"ש. ה. כלומר בהא
מודיעא לך. ע"ש.
ו. [נד] וסופר לבשלו במים
או לטגו בשמן. ע"ש.
ז. אין לומר כמו כן אפי'
דמחייב ר' יוחנן מעשה
אילפס מ"מ אין מצרכין בו
המוציא. מוס' שאין.
ח. היינו הדריק מבפנים
והרתחה מבפנים דפליגי
ביה ומשמע דרב יוסף לא
נחלק על רבה בפלוגמיהו
דר"ל. מוס' ה"ר"ן.